

KÜLÖNFÉLÉK.

Olvasóinkhoz! Sajnálattal kell tudatnunk olvasóinkkal, hogy a papírárak és a nyomdai munkásviszonyok mértéktelen megdrágulása miatt folyóiratunk eddigi négy ivnyi terjedelmét kénytelenek voltunk három ivre redukálni. Reméljük, hogy ez a redukció csak rövid életű és átmeneti jellegű intézkedés lesz s nemsokára megint visszatérhetünk a négy ivnyi terjedelemhez.

A király szózata a nemzethez.

„Kedves gróf Tisza!

Második évfordulóját érzük azoknak a napoknak, amelyekben ellenségeink engesztelhetetlen érülete harcra kényszerített bennünket.

Mélyen fájlalom bár, hogy ilyen hosszú ideig tart az emberiségre súlyosodó nehéz megpróbáltatás, felemelő elégtétellel tölti el keblemet, ha arra a kemény tusára visszatekintek, amely a monarchia megtörhetetlen erejébe vetett bizalmamat újra meg újra igazolja.

Az ellenséges tulerő folyton megújuló támadásait dicső szövetségeseinkkel válllvetve hősiesen visszaverő bátor fiaihoz méltón otthon is azt a lelkesült köteletségérzetet tanúsítja a nemzet, amely egyedül méltó a mai nagy és komoly időkhöz. A győzelem kivivására irányuló egyetlen nagy elhatározásban egyesülve férfias elszántsággal hoz meg a dicsőséges és állandó béke kiküzdésére szükséges minden áldozatot. A haza javára szükséges rendszabályok helyes megértésével viseli el a gazdasági életnek a háboru igényelte korlátozásait és hiusítja meg ellenségeinknek a békés lakosság létének rendszeres veszélyeztetésére irányuló gonosz szándékait.

Szívem atyai együttérzéssel osztja meg minden egyes hivemnek olyan állhatatos lelki erővel viselt gondjait: a gyászt az elesettekért, a harcban álló szereteteink miatti aggodalmat, az áldásos békemunka megzavarását, az összes életviszonyok érzékeny súlyosbodását. De a mögöttünk levő két hadjév lélekemelő tapasztalataira támaszkodva teljes bizalommal nézek a lassanként kialakuló jövőbe abban a boldogító tudatban, hogy derék nemzetem valóban megérdemli a diadalt s a hívőnek avval a reményével, hogy az Uristen kegyelme és igazságossága nem fogja tőlünk a győzelmet megtagadni.

Szükségét érzem, hogy ezekben a komoly, de reményteljes emléknapokban kifejezésre juttassam, hogy büszke örömmel tölt el a nemzetnek soha nem lankadó hazafiai áldozatkészsége s hogy hálás szívvel ismerem el a végleges sikert biztosító elszánt magatartást.

Megbizom önt, hogy ezt nevemben köztudomásra juttasa.

Kelt Bécsben, 1916 julius hó 31-én.

Ferencz József s. k.

Gróf Tisza István s. k.“

A háboru második évfordulóján megszólal a mi bölcs öreg királyunk, szózatot intéz a hatalmas Vilmos császár is népéhez. Minden szózatból kiérzik a béke utáni vágy, de az erő és elhatározott akarat is végigküzdeni ezt a ránk erőszakolt háborut a diadalmas békéig. És összegyűjti a pápa Róma fehérruhás gyermekeit s azok között önti ki szive bánatát e világduláson s gyengesége és erőtlensége fölötti fájalmát, hogy nem tud az állapotokon segíteni. „Két év óta szenvedek, könyörgöm, imádkozom, de hiába.“

Leányközépsiskolák. Jankovich Béla közokt. miniszter a nyár elején „A leányközépsiskolák szervezete és rendtartása és tanítástervei“ címen két terjedelmes rendeletet bocsátott ki. A leányközépsiskola a rendelet szerint az elemi iskola négy osztályára épül s két tagozata van: az *alsó* egységes tantervel négy osztállyal; a felső trifurcációval három irányban három fajtával. Egyik a három évfolyamu *felső leányiskola*, mely háztartási, kertészeti és gazdasági készségek gyakorlására is berendezendő. Ehhez csatlakozik a *nevelőnőképzői* tanfolyam, mely kenyérkereső pályákra képesíti azokat, akik a felsőleányiskolát végezték. Másik a *leánygimnázium* négy évfolyammal és érettségi vizsgálattal, mely főiskolai tanulmányokra készít elő. És harmadik a kereskedelmi pályákra előkészítő *felső kereskedelmi* iskola három évfolyammal. Ez irányok szolgálatára a miniszter három iskola-típust szervez. Egyik az egységes *felső leányiskola*, másik a bifurkált *felső leányiskola és leánygimnázium*, harmadik a *felső leány- és kereskedelmi iskola*.

Kétségtelen, hogy a miniszternek ez a két rendelete az utóbbi évek tanügyének történetében kimagasló fontosságú mozzanat. Bennünket nem érdekel a miniszternek az az eljárása, hogy a kérdésben nem kérdezte meg előzetesen az autonóm egyházak véleményét. Nem érdekel, mert, sajnos, egyházi érdekeink kárára mi a növevelést egészen kiejtettük kezünkéből. De azt méltán kérdezhajjuk, hogy lehet egy ilyen nagyfontosságú kérdést a törvényhozás beleszólása nélkül egyszerűen miniszteri rendelettel elintézni. Különben a rendeleteket érdemükben már futólagos átolvasás után is örömmel üdvözöljük, mert meg vagyunk győződve, hogy középfokú növevelésünk eddig meglehetősen elhanyagolt és szervezetlen kérdését nagy fejlődésnek fogja indítani.

A német császár tábori lelkészei között. A német császár a nyugati fronton tábori lelkészei egy tanácskozásán vett részt, melyen felszólalt s megszivlelésre méltó irányelveket kötött papjai lelkére. A Krisztus egyéniségéről szólván azt mondotta, hogy a háboru legnagyobb nyeresége az lesz, ha a német nemzet megint az Úr felé fordul s az ő életét és törekvéseit igyekszik megvalósítani. A dogma nem a mai kor számára való, hanem a gyakorlati kereszténység. „Minden nyolcadik napon templomba sétálni — nem elég. Gondoljanak arra, hogy az Úr hirtelen megjelenik az ajtóban. . . Tudnánk mi a szeme közé nézni? Tűzzék ki célul, hogy az Úr szavait a mindennapi életbe átvigyék. Mutassák meg az urat a világnak, aki most határozottan, talán sokszor igazságot is téve, közöttünk jár. Tegyék őt jelenvalóvá, mutassák meg újra meg újra!“ Figyelmeztette őket arra, hogy beszédjeik ne „előadások“, hanem „épitések“ legyenek.

A császár beszédje nagy hatást tett. A táborig főpap lelkes beszédben mondott köszönetet a császárnak s megjelenését katonai életük legnagyobb élményének mondta.

Dr. Kozma Endre kir. közjegyző, a kiskunfélegyházi nemzeti munkapárt elnöke, Pestpilis—Solt—Kiskunvármegye törvényhatóságának bizottsági tagja, kiskunfélegyházi városi képviselő f. évi aug. hó 2-án életének 41. évében váratlanul elhunyt. Egy lelkes, önzetlenül munkáló, egyházi életünk iránt is állandóan érdeklődő munkás férfi, életének legszebb korában hunyt el, amikor még sokat várt volna tőle, tehetségétől és munkabírástól a társadalmi és egyházi közélet. Közéleti pályája a legjobb remények és várakozások között indult. Székelykeresztúri közjegyző korában élénk részt vett ottani egyházközségünk és főgimnáziumunk ügyei intézésében, mit az egyház azzal honorál, hogy iskolai felügyelő gondnokká választja. Ez irányu szép reményekre jogosító működése azonban nemsokára megszakad, mert kiskunfélegyházára kineveztetvén, lemond ez állásáról s azóta a távolság miatt csak csendes szemlélője törekvéseinknek. — Özvegye és öt kiskoru árvája gyászolja és siratja a szeretett férjet és gondos apát; Kozma Ferenc isk.-felügyelő gondnok egyik fiát gyászolja benne. Fájdalmában őszinte szívvel veszünk részt.

Abrudbányai Rédiger Aladár dr. ügyvéd, Temes vármegye tb. alügyésze, a cs. és kir. 62. gyalogezred tartalékos hadnagya életének 35., boldog házasságának 5. évében, katonai szolgálatának 21. hónapjában a hirtetereen szerzett betegsége következtében hősi halált halt 1916 április 29-én. Bajtársai holttestét hazahozatalig a podhajcei temetőben helyezték nyugalomra. Özvegye és kis fia gyászolják elhunytát.

Komoródalmási Gothárd Sándor birtokos, volt 48-as honvédőrmester, az Antós- és a báró Radák-birtokok volt jószágigazgatója, a kolozsdobokai unitárius egyházkör tiszteletbeli felügyelő-gondnoka f. évi május hó 6-án életének 88., boldog házasságának 54. évében hosszas szenvedés után meghalt. Halálát nagy és előkelő rokonság siratja. Régi veretű igaz ember, aki szenvedéllyel ragaszkodik a földhöz, a magyar földhöz, hozzáértéssel gondozza birtokát és melegen érdeklődik minden jó és igaz ügy iránt.

Nagyajtai Kriza Sándor ny. állami iskolai igazgató-tanító, az unitárius egyház főtanácsának tagja, életének 59., házasságának 25. évében, július 21-én Gyepesben elhunyt. Páratlanul lelkiismeretes kötelességei teljesítésében. Nemes lelkének fénye sokak előtt tündökölt és százan meg százan áldják a hű tanító nevét és siratják benne a tanügy lelkes bajnokát.

Nyiredy Margit, néhai boldog emlékü tanárunk leánya, édesanyja és testvérei, valamint széleskörű rokonság nagy bánatára 18 éves korában elhunyt. Övéi nyerjenek vigasztalást a jó Istentől, minden jó adomány és tökéletes ajándék atyjától.

